

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 21 kwietnia 2023 r.

ZPS.I.431.7.2023.MPR

**Pani
Katarzyna Łojko
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
Al. Jana Pawła II 14
48-340 Głuchołazy**

Wystąpienie pokontrolne

W dniu 25 stycznia 2023 r. przeprowadzono w Ośrodku Pomocy Społecznej w Głuchołazach¹ kontrolę doraźną w zakresie prawidłowości realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o pomocy społecznej w zakresie przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i zapewnienia pracownikom socjalnym asysty funkcjonariusza Policji przy przeprowadzaniu rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz świadczeniu pracy socjalnej w środowisku, w związku ze złożoną skargą.

Pozytywnie z nieprawidłowością ocenia się działalność Ośrodka w kontrolowanym zakresie.

Ocenę działalności Ośrodka oparto o ustalenia kontroli opisane szczegółowo w protokole. Należy jednocześnie wskazać, że stwierdzona nieprawidłowość – ze względu na swój charakter i wagę – nie stanowi podstawy do negatywnej oceny jednostki.

W trakcie kontroli ustalono, że podczas przeprowadzania przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego w dniu 04.10.2022 r., obecny był funkcjonariusz straży miejskiej – na co skarżący wyraził zgodę.

Jak wynika z dokonanej przez zespół inspektorów analizy stanu prawnego oraz stanowiska² Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – na gruncie obowiązujących

¹ Zwany w dalszej części wystąpienia: Ośrodkiem.

² Pismo znak DPS-IV.0211.2.1.2023.KS z 27.02.2023 r.

przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2021 r., poz. 2268 ze zm.)³ brak jest bezpośrednich regulacji, które przewidują taką możliwość. Jednakże ze stanowiska przedstawionego przez Ministerstwo wynika również, że cyt.: *Wywiad środowiskowy jest szczególnym dowodem w sprawie osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej, który niewątpliwie jest sporządzany we współdziałaniu z osobą zainteresowaną i ma charakter obligatoryjny.*

Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego wymaga współpracy osoby korzystającej z pomocy społecznej z organem, a tym samym w ocenie tut. Departamentu wydaje się być właściwym sposobem postępowania, aby ewentualna obecność strażnika miejskiego podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego była wcześniej uzgodniona z osobą, z którą ten wywiad będzie przeprowadzany.

Biorąc powyższe pod uwagę podniesione przez skarżącego zarzuty uznano za bezzasadne.

Jednocześnie należy zauważyć, że co do zasady sytuacje, w których możliwa jest obecność innych osób – wyłącznie drugi pracownik socjalny lub funkcjonariusz policji – w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego reguluje art. 107 ust. 3a ustawy. Natomiast ewentualna obecność strażnika miejskiego podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego nie może być traktowana jako sytuacja standardowa, lecz nadzwyczajna okoliczność, spowodowana przede wszystkim brakiem możliwości zapewnienia asysty przez Policję. Warunkowana powinna ona być również, po pierwsze jasno wyrażoną oraz udokumentowaną zgodą strony, po drugie zaś istnieniem potencjalnego zagrożenia, które nie może zostać zażegnane poprzez obecność drugiego pracownika socjalnego. Bezspornym pozostaje ponadto, że asysta strażnika miejskiego ograniczona jest do fizycznej obecności i podjęcia stosownych działań w przypadku wystąpienia sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu pracownika socjalnego, bez jakiegokolwiek udziału w wykonywanych przez niego czynnościach służbowych.

Powyższe oznacza również, że decyzja strony o braku przyzwolenia na obecność strażnika miejskiego podczas wywiadu środowiskowego nie może zostać potraktowana jako niewyrażenie zgody na przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego przez osobę lub rodzinę, które ubiegają się o świadczenia z pomocy

³ Zwana dalej: ustawą.

społecznej lub na jego aktualizację przez osobę lub rodzinę, które korzystają ze świadczeń z pomocy społecznej i tym samym stanowią podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w myśl art. 107 ust. 4a ustawy. Tym samym chociaż ewentualna obecność strażnika miejskiego na klatce schodowej lub przy wejściu na posesję – w przypadku braku stosownej zgody strony – niewątpliwie może wpływać pozytywnie na podniesienie poczucia bezpieczeństwa pracownika socjalnego, to jednocześnie może się okazać, iż jest niewystarczająca lub powoduje to opóźnienie reakcji w przypadku zaistnienia fizycznej napaści. Asysta funkcjonariusza Policji stanowi natomiast realne zabezpieczenie pracownika socjalnego podczas przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego lub świadczenia pracy socjalnej w środowisku.

Warto również nadmienić, że – w zakresie zapewniania bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych przez pracowników socjalnych – przepis art. 107 ust. 3b ustawy powinien być rozumiany jako *lex specialis* względem art. 94 pkt 4 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 ze zm.), który stanowił podstawę prawną do wydania Zarządzenia nr 6/2022 z dnia 11.05.2022 r. w sprawie podniesienia bezpieczeństwa pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Głuchołazach.

Natomiast ze zgromadzonej w toku kontroli dokumentacji, tj. wyjaśnień pracownika socjalnego – odnoszących się do okoliczności w jakich przeprowadzany był rodzinny wywiad środowiskowy u skarżącego – wynika jednocześnie, że cyt.: ***Podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych pracownik socjalny czuł się bezpiecznie (...). Obecność funkcjonariusza podczas wypełniania obowiązków służbowych przyczyniła się do mojego poczucia bezpieczeństwa – była to pierwsza sytuacja, kiedy Pan (...) nie podniósł głosu podczas rozmowy.***

W związku z tym w badanej sprawie zaistniały zatem przesłanki wskazujące na uzasadnioną obawę o bezpieczeństwo pracownika socjalnego, co skutkowało powinno wystąpieniem Dyrektora Ośrodka – na podstawie art. 107 ust. 3b ustawy – do właściwego miejscowo komendanta Policji o asystę w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania skarżącego. Natomiast z dokumentacji kontroli wynika, że działania takie nie zostały podjęte.

Na podstawie ustaleń kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku wystąpienia do właściwego miejscowo komendanta Policji o asystę w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Skutki i zakres stwierdzonej nieprawidłowości zostały szczegółowo opisane w protokole kontroli. Jako przyczynę powstania nieprawidłowości uznano niewłaściwą ocenę potencjalnego zagrożenia dla pracownika socjalnego.

W dniu 21.03.2023 r., tj. w terminie wynikającym z § 17 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U z 2020, poz. 2285), do Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu wpłynęły skierowane do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej zastrzeżenia Dyrektor Ośrodka, wniesione do protokołu kontroli. Stosownie do treści § 17 ust. 6 cytowanego rozporządzenia wniesione zastrzeżenia kontrolujący Ośrodek zespół inspektorów poddał analizie. Wniesione zastrzeżenia nie zostały uwzględnione.

Odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości uznano pracownika socjalnego prowadzącego postępowanie oraz Dyrektor Ośrodka.

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,

zalecam:

- 1) występowanie – zgodnie z treścią art. 107 ust. 3b ustawy – do właściwego miejscowo komendanta Policji, w przypadku zaistnienia przesłanek wskazujących na realną, uzasadnioną obawę o bezpieczeństwo pracownika socjalnego;
- 2) rzetelne i niepozostawiające wątpliwości dokumentowanie faktu:
 - wyrażenia przez stronę zgody na obecność strażnika miejskiego podczas przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego – w przypadku wystąpienia okoliczności taką obecność uzasadniających,
 - poinformowania strony o możliwości niewyrażenia przedmiotowej zgody,
 - poinformowania strony o braku negatywnych skutków prawnych niewyrażenia przedmiotowej zgody.

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesłać do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.
4. W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w punkcie 1, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Organ, o którym mowa w ust. 6, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

Z up. Wojewody Opolskiego

Beata Jabłońska

Zastępca Dyrektora

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej